

PROTOKOLL	PROTOKOLL NR
Biskopsmötet	2016/5
ORT	DATUM FÖR MÖTET
Uppsala	2016-08-29

NÄRVARANDE

Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande
biskoparna Ragnar Persenius, Uppsala
Hans Stiglund, Luleå
Eva Brunne, Stockholm
Martin Modéus, Linköping
Sven-Bernhard Fast, Visby
Per Eckerdal, Göteborg
Åke Bonnier, Skara
Johan Tyrberg, Lund
Eva Nordung Byström, Härnösand
Fredrik Modéus, Växjö
Johan Dalman, Strängnäs
Mikael Mogren, Västerås
Sören Dalevi, Karlstad

FÖREDRAGANDE

Generalsekreterare Helén Ottosson Lovén (93 § - 95 §, 98 § - 99 §)
Kyrkosekreterare Cristina Grenholm (93 § - 95 §, 98 § - 99 §)
Utvecklings- och planeringschef Erika Brundin (93 § - 95 §)
Ekumenikchef Jenny Sjögren (93 § - 94 §)
Rättschef Maria Lundqvist Norling (98 § - 99 §)

SEKRETERARE

Lena Bohman
Joel Ingmarsson

§ 86

Ärkebiskopen tackade för den gångna helgen och hälsade välkommen till biskopsmötets överläggningar. Mötet inleddes med psalm 57 och bön.

Sammanträdet öppnas

Biskopsmötet hade föregåtts av biskopsvigningshelg för Karlstads stift. Den nyvigde biskopen Sören Dalevi hälsades särskilt välkommen till arbetet och gemenskapen i biskopsmötet.

PROTOKOLL	DATUM FÖR MÖTET	PROTOKOLL NR	SIDA
Biskopsmötet	2016-08-29	2016/5	2 (7)

§ 87

Följande tilläggsärenden anmälades:

Föredragningslista

- a) **Biskopsmötet**
Aktuella frågor
- b) **Prästtjänsten**
Benämningen kaplan
- c) **Evangelisk-lutherska kyrkan i Lettland**
Brev till ärkebiskop Janis Vanags
- d) **Inbjudan**
150 år av mission i Eritrea

§ 88

Biskop Per Eckerdal informerade biskopskollegiet om ett par aktuella frågor. **Biskopsmötet**
Aktuella frågor

§ 89

Biskoparna samtalade om och delade sina erfarenheter från den debatt som förts och förs i sociala och traditionella medier under de senaste månaderna i anslutning till inledningsvis granskningen av Svenska kyrkan och nu senast den så kallade #mittkors-debatten. **Aktuell debatt**
Debattartiklar

§ 90

Biskop emeritus Esbjörn Hagberg hade i samband med pensioneringen lämnat uppdragen som biskopsmötets representant i dispenskommittén samt biskopsmötets kontaktperson för själavårdsnätverket i Svenska kyrkan.

Biskopstjänsten
Biskoparnas uppdrag i skilda organ

Biskoparna Hans Stiglund och Eva Nordung Byström meddelade att de önskade ändra ansvarsuppdelningen sinsemellan i Samiska rådet.

Biskop Ragnar Persenius meddelade att han har lämnat uppdraget som ledamot i styrelsen för Johanneslunds teologiska högskola.

Biskopsmötet beslutade

- att** som biskopsmötets representant i dispenskommittén utse biskop Mikael Mogren
- att** som biskopsmötets kontaktperson för själavårdsnätverket i Svenska kyrkan utse biskop Eva Nordung Byström
- att** till kyrkostyrelsen meddela att biskoparna Hans Stiglund och Eva Nordung Byström önskar förändra sina uppdrag i Samiska rådet så

af

PROTOKOLL	DATUM FÖR MÖTET	PROTOKOLL NR	SIDA
Biskopsmötet	2016-08-29	2016/5	3 (7)

att biskop Eva Nordung Byström utses till ordinarie ledamot och som biskop Hans Stiglund utses till hennes ersättare.

§ 91

Vid biskopsmötets överläggningar i oktober 2013 presenterades *PM – kostförmån, traktamente och representation*. Reglerna för kostförmån, traktamente och representation beskrivs utifrån Skatteverkets allmänna regler. Vidare redovisas vad som gäller när biskopar agerar på uppdrag av Svenska kyrkan på nationell nivå.

Biskopstjänsten
Kostnadsersättning
(104 §, 142 § 2013)

Biskoparna konstaterade att det fanns anledning att uppdatera promemorian.

§ 92

Biskop Mikael Mogren informerade om den senaste händelseutvecklingen beträffande kommuniteten Den Heliga Treenigheten och Stiftelsen Berget.

Föreståndaren för kommuniteten hade i inbjudan till ett prästkonvent, till vilket präster i Svenska kyrkan inbjudits, bifogat ”det katolska stiftets nya policy för att uppta lutherska präster som katolska präster”, vilket skulle behandlas under konventet. Biskop Mikael Mogren hade med anledning av detta fört samtal med styrelsen för Stiftelsen Berget.

Kommuniteter
Den Heliga
Treenigheten
(72 §, 95 § 2013, 40 §
2014, 44 §, 124 § 2015)

§ 93

Kyrkosekreterare Cristina Grenholm och ekumenikchef Jenny Sjögreen informerade om aktuella frågor beträffande Reformationsåret 2017.

Reformationsåret 2017
Aktuella frågor
(8 §, 39 §, 67 § 2016)

Bland nytt material att använda nämndes:

- kortlek för bordssamtal framtiden av Svenska kyrkans unga
- *500 år av reformation*, korta texter med illustrationer av Kent Wisti. Dessa är tillgängliga på webben här:
<https://www.svenskakyrkan.se/500-ar-av-reformation>
- *Vi ska slåss mot Goliat*, ett magasin från Dela tro – dela liv – arbetet och Styrgruppen Framtiden bor hos oss

Angående högtidsdagen den 31 oktober konstaterades först att det är många olika aktörer som har del i planeringsarbetet, vilket gör att det tar längre tid än vi är vana med. Biljetterna till Malmö arena släpps för försäljning den 9 september och intäkterna går till flyktingarbete. Temat för arenaprogrammet är *Together in Hope*.

Samlad information om inbjudan, biljetter och andra praktiska frågor kommer till biskoparna och stiftet.

cg

PROTOKOLL	DATUM FÖR MÖTET	PROTOKOLL NR	SIDA
Biskopsmötet	2016-08-29	2016/5	4 (7)

§ 94

Ekumenikchef Jenny Sjögreen informerade om Lutherska Världsförbundets senaste rådsmöte den 15-21 juni i Wittenberg.

**Lutherska
världsförbundet**
Rapport från rådsmötet

En rapport från den svenska delegationen, inledningstalet av ordförande biskop Munib Younan och rapporten från generalsekreteraren Martin Junge samt ett antal uttalanden och resolutioner som antagits under rådsmötet presenterades.

Värdet av omvärldsanalys och självreflektion poängterades av både ordförande och generalsekreterare.

§ 95

Generalsekreterare Helén Ottosson Lovén, utvecklings- och planeringschef Erika Brundin och kyrkosekreterare Cristina Grenholm informerade och samtal fördes om aktuella frågor:

Kyrkostyrelsen
Generalsekreterarens
rapport

- Debatten i media
- En ny bok *Sedd men osedd Om folkkyrkans paradoxala närvaro inför 2020-talet*

§ 96

Biskopsmötet beslutade

Kyrkomötet
Biskoparnas deltagande
i utskotten

att till kyrkomötets valberedning lämna följande förslag om biskoparnas deltagande i utskottsarbetet:

Biskoparna Johan Tyrberg och Eva Nordung Byström i gudstjänstutskottet
Biskoparna Sven-Bernhard Fast och Johan Dalman i organisationsutskottet
Biskoparna Eva Brunne och Per Eckerdal i tillsyns- och uppdragsutskottet
Biskop Hans Stiglund i ekonomi- och egendomsutskottet
Biskoparna Ragnar Persenius och Mikael Mogren i ekumenikutskottet
Biskoparna Sören Dalevi och Fredrik Modéus i kyrkolivsutskottet
Biskop Martin Modéus i budgetutskottet
Biskop Åke Bonnier i kyrkorättsutskottet.

§ 97

Ärkebiskopen informerade om möten hon haft den senaste tiden.

Information
Ärkebiskopens möten

Å

PROTOKOLL	DATUM FÖR MÖTET	PROTOKOLL NR	SIDA
Biskopsmötet	2016-08-29	2016/5	5 (7)

§ 98

Rättschef Maria Lundqvist Norling var inbjuden för att informera om offentlighet för handlingar i samband med förfrågningar från media.

Mediefrågor
Offentlighet för handlingar

På den nationella nivån har generalsekreteraren, som har delegation från kyrkostyrelsen, i sin tur delegerat till rättschefen att besluta om utlämnande av handlingar.

§ 99

Rättschef Maria Lundqvist Norling var inbjuden för en genomgång av ordningen för behandling av lärofrågor i kyrkomötet.

Kyrkomötet
Samtal inför 2016 års kyrkomöte
(80 § 2016)

I 11 kap. 18 § i kyrkoordningen regleras beslutsordningen för vissa lärofrågor. Den särskilda beslutsordningen innebär:

1. När det har fastställts vilka beslutsförslag som föreligger, men innan kyrkomötet fattar beslut, ska biskoparna besluta om den särskilda beslutsordningen enligt p. 2 ska tillämpas om kyrkomötet bifaller ett visst förslag. Biskoparna får fatta ett sådant beslut om de finner att ett förslag inte bör genomföras därför att det strider mot Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.
2. Om kyrkomötet bifaller ett förslag för vilket biskoparna har beslutat att en särskild beslutordning ska gälla ska det förslaget tas upp på nytt vid kyrkomötets andra sammanträde året efter att val till kyrkomötet har ägt rum. Läronämnden ska då åter yttra sig och ärendet på nytt beredas i utskott innan kyrkomötet fattar ett slutligt beslut.
3. Om kyrkomötet vid det slutliga beslutet bifaller ett förslag för vilket biskoparna har beslutat att den särskilda beslutsordningen ska gälla måste minst tre fjärdedelar av de röstande bifalla förslaget för att det ska genomföras.

§ 100

Kyrkomötets presidium har tillsatt en utredning som ska ta fram förslag på förändringar i kyrkomötets arbetsformer, för att därmed få ett så effektivt och intressant kyrkomötesarbete som möjligt.

Kyrkomötet
Kyrkomötets arbetsformer
(42 § 2016)

Utredningen består av Sofija Pedersen Videke, ordförande, Mattias Kristenson, Daniel Tisell, Marie Rydén Davoust, Bengt Kjellgren och biskop Eva Brunne.

Biskop Eva Brunne rapporterade från utredningens arbete och efterhörde biskoparnas synpunkter.

af

PROTOKOLL	DATUM FÖR MÖTET	PROTOKOLL NR	SIDA
Biskopsmötet	2016-08-29	2016/5	6 (7)

§ 101

- a) Tal vid installationsceremoni av rabbin Ute Steyer och kantor Isidoro Abramowicz (Eva Brunne) **Meddelanden**
- b) Rapport från Kyrornas världsråds centralkommitté (Eva Brunne)
- c) Biskopsmötets kommande sammanträden
- d) Rapport från konferensen "Reconciliation Process and Indigenous People: Truth, Healing and Transformation" (Eva Nordung Byström)

§ 102

The Evangelical Lutheran Church of Eritrea (ELCE) inbjuder till firande med anledning av att det i år är 150 år sedan de första missionärerna kom till landet. Firandet äger rum den 5-6 november i Emkullo och Asmara.

Inbjudan
150 år av mission i Eritrea

Då ingen av biskoparna hade möjlighet att resa till Eritrea denna tid föreslog biskopsmötet att biskop emeritus Hans-Erik Nordin tillfrågas om att på ärkebiskopens uppdrag representera Svenska kyrkan vid firandet.

§ 103

Biskoparna samtalade om innebörden av benämningen kaplan. Ett önskemål hade framförts om att inrätta kaplanstjänster för vardera de fyra profilutbildningarna inom Svenska kyrkan.

Prästtjänsten
Benämningen kaplan

Biskoparna konstaterade att det svenska ordet kaplan i den kyrkliga kontexten innebär en präst med ett särskilt ansvarsområde, till exempel sjukhuspräst, skolpräst eller domkyrkokaplan.

§ 104

Evangelisk-lutherska kyrkan i Lettland beslutade den 3 juni att ändra sin konstitution så att endast män fortsättningsvis kan vigas till präster.

Evangelisk-lutherska kyrkan i Lettland
Brev till ärkebiskop Janis Vanags

Biskopsmötet beslutade

att gemensamt genom ärkebiskopen skriva till ärkebiskop Janis Vanags med anledning av beslutet. Brevet skulle också sändas till ärkebiskop Lauma Zusevic, Lettiska evangelisk-lutherska kyrkan utomlands, samt Association of Lutheran Women Theologians in Latvia.

§ 105

Ärkebiskopen tackade för gott arbete och avslutade biskopsmötets ordinarie överläggningar.

Avslutning

dy

PROTOKOLL	DATUM FÖR MÖTET	PROTOKOLL NR	SIDA
Biskopsmötet	2016-08-29	2016/5	7 (7)

§ 106

Ärkebiskopen hade inbjudit biskopar emeriti för att tillsammans med biskopsmötet delta i ett seminarium om behovet av ett gemensamt program för lärande och undervisning i Svenska kyrkan under ledning av ärkebiskopens teologiska sekreterare TD Jakob Wirén.

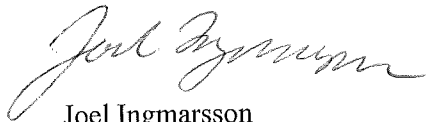
Biskopsmötet
Gemensam samling med biskopar emeriti

Vid protokollet

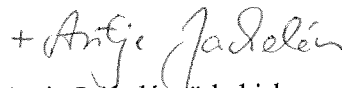
Lena Bohman

Justeras

Joel Ingmarsson

Justeras

Antje Jackelén, ärkebiskop

THE ARCHBISHOP
UPPSALA

The Most Rev. Dr. Jānis Vanags
Evangelical Lutheran Church of Latvia
M. Pils iela 4
Riga, LV-1050

September 1, 2016

LATVIA

Dear Archbishop Vanags, dear Brother in Christ,

“Greet Andronicus and Junia, my relatives who were in prison with me; they are prominent among the apostles and they were in Christ before I was” (Romans 16:7).

These words from the apostle Paul are read in the Church of Sweden on Apostles’ Day, the Feast of Peter and Paul. They bear witness to us about the history and life of the early years of the one and indivisible Church of Christ. And they remind us of the very essence of the apostolic ministry, which is being “in Christ”. Neither origin nor gender, neither freedom nor imprisonment makes the difference, but this only: “in Christ”.

This year we celebrated Apostles’ Day and read the words of the apostle Paul with grief over the decision made by the Synod of the Evangelical Lutheran Church of Latvia on June 3, 2016, changing the constitution and restricting the apostolic ministry of word and sacrament to men only.

We consider this decision not only a step backward on the common path that the Lutheran World Federation has followed for 32 years, based in the decisions of five assemblies, but also a step away from the words of the apostle Paul to the Romans. Today most Lutheran World Federation member churches ordain women, and their membership includes more than 90 percent of the members of the communion.

At its recent meeting in Wittenberg, the Council of the Lutheran World Federation affirmed its commitment to the ordination of women. As you know, the Council stated:

we are convinced that the scriptural witness, in its breadth and scope, honors the equality of all created in God’s image and recognizes the gifts of all in the same Spirit to those baptized into the new creation. [...]. Therefore, no discrimination of women and men is conceivable in the life of the church. Any kind of discrimination in the way women participate in the ministry of the church (including ordination) harms the fulfillment of the mission of the church in the world, as it is contrary to the nature of God’s reign.

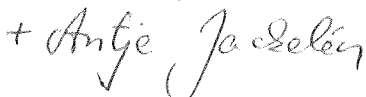
In the Church of Sweden we have 56 years of experience of ordaining women to the apostolic ministry of word and sacrament, and almost 20 years of women in the episcopate. We know that there are

differences in the doctrinal and ethical teachings between the Church of Sweden and the Evangelical Lutheran Church of Latvia, as there have always been such differences in the history of the Church. "But God has so arranged the body [that] the members may have the same care for one another" (1 Corinthians 12:24, 25). As members of this body we do make our own decisions respectively. However "If one member suffers, all suffer together with it" (1 Corinthians 12:26).

As Archbishop of Uppsala and Chair of the Swedish Bishops' Conference, I would like to express our deepest concern about this decision. We express our solidarity with the sisters and brothers in the Evangelical Lutheran Church of Latvia who suffer from the restriction of ordained ministry to men only, thus taking away from the fullness of apostolic service "in Christ", that the Apostle talks about in Romans 16. It has been a blessing for the Church of Sweden, and for the indivisible Church as a whole, to have both women and men serving in the ministry "in Christ". We pray for the work of the Association of Lutheran Women Theologians in Latvia that since 1995 has been working to organize educational events in order to inform society about women's and men's service in the Church.

Dear Brother, we are united through our baptism to Christ alone. We are united in our love for the indivisible Church. We are united "in Christ". Thus we should jointly pray his Spirit to call, support and guide the Junias and the Andronicuses the world so desperately needs.

Yours sincerely,

A handwritten signature in cursive script, reading "Antje Jackelén".

The Most Rev. Dr. Antje Jackelén
Archbishop of Uppsala

cc Consistory of the ELCL
M. Pils iela 4,
Riga, LV-1050
LATVIA